ECLI:LV:AT:2018:1220.11370035816.3.L

Lieta Nr. 11370035816, SKK-490/2018

Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2018.gada 20.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Anita Poļakova, Artūrs Freibergs, Pēteris Opincāns

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. D/ kasācijas sūdzību par Zemgales apgabaltiesas 2018.gada 16.maija lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Aizkraukles rajona tiesas 2018.gada 17.janvāra spriedumu

[1.1] **/pers. D/**, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 262.[1]panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 2 mēnešiem, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz 3 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 51.panta pirmo daļu noteiktajam sodam daļēji pievienots sods, kas nav izciests pēc Balvu rajona tiesas 2012.gada 29.oktobra sprieduma, un galīgais sods /pers. D/ noteikts brīvības atņemšana uz 3 gadiem 11 mēnešiem, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz 3 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 52.panta ceturto daļu /pers. D/ soda laikā ieskaitīts aizturēšanā pavadītais laiks 2016.gada 5.jūnijā (viena diena).

[1.2] Ar Aizkraukles rajona tiesas 2018.gada 17.janvāra spriedumu /pers. D/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 262.[1]panta pirmās daļas par to, ka viņš, būdams transportlīdzekļa vadītājs, kuram nav transportlīdzekļa vadīšanas tiesību (transportlīdzekļa vadīšanas tiesības noteiktā kārtībā nav iegūtas), atteicās no medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs.

[2] Ar Zemgales apgabaltiesas 2018.gada 16.maija lēmumu, iztiesājot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /pers. D/ apelācijas sūdzību, Aizkraukles rajona tiesas 2018.gada 17.janvāra spriedums atstāts negrozīts.

[3] Par apelācijas instances tiesas lēmumu apsūdzētais /pers. D/ iesniedzis kasācijas sūdzību, lūdzot izskatīt lietu mutvārdu procesā, atcelt Zemgales apgabaltiesas 2018.gada 16.maija lēmumu un izbeigt kriminālprocesu vai atcelt apelācijas instances tiesas lēmumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai.

Apsūdzētais uzskata, ka apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus un Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus, kas noveda pie nelikumīga lēmuma. /pers. D/ nepamatoti atzīts par vainīgu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā, jo lietas izskatīšanā pieļauti Kriminālprocesa likuma 128.-130.panta un Kriminālprocesa likuma 15.panta pārkāpumi.

Kasācijas sūdzībā pausto viedokli apsūdzētais /pers. D/ pamatojis ar tālāk izklāstītajiem argumentiem.

[3.1] Pirmās instances tiesa nepamatoti nav nopratinājusi aizstāvības liecinieci /pers. E/. Tādējādi tiesa liegusi apsūdzētajam un aizstāvim iespēju uzdot jautājumus šai liecinieci un iegūt ziņas par apstākļiem, kas ir tieši saistīti ar apsūdzībā norādītajiem notikumiem, kuri norisinājušies medicīnas iestādē.

[3.2] Krimināllikuma 262.[1]panta pirmā daļa neparedz kriminālatbildību par to, ka transportlīdzekļa vadītājs nav parakstījis alkometra izdrukas rezultātu, transportlīdzekļa vadītāja pārbaudes protokolu vai medicīniskās pārbaudes protokolu, bet par to, ka transportlīdzekļa vadītājs, kuram nav transportlīdzekļa vadīšanas tiesību, atteicies no medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs. /pers. D/ celtajā apsūdzībā netika norādītas tādas darbības vai bezdarbība, kas būtu atzīstamas par atteikšanos no medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs. Tas, ka persona nav parakstījusi iepriekš norādītos dokumentus, nav uzskatāms par atteikšanos no medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs. Ievērojot norādīto, pirmās instances tiesa nepamatoti atzinusi /pers. D/ par vainīgu un sodīja viņu par darbībām, kuras nav krimināli sodāmas.

/pers. D/ nodarījuma faktiskās pazīmes neatbilst Krimināllikuma 262.[1]panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm, līdz ar to noziedzīgais nodarījums kvalificēts nepareizi un ir konstatējams Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā paredzētais Krimināllikuma pārkāpums.

Ņemot vērā, ka /pers. D/ darbībās nav viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma sastāva un viņš ir atzīts par vainīgu tādā noziedzīgajā nodarījumā, kuru viņš nav izdarījis, ir konstatējams Krimināllikuma 9.panta pārkāpums, kas atzīstams par pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 574.panta 1.punkta izpratnē.

[3.3] Tiesa nepareizi attiecinājusi uz lietas apstākļiem un nepareizi piemērojusi Ceļu satiksmes likuma 43.[5]panta pirmās daļas nosacījumus, kā arī Ministru kabineta noteikumus Nr. 15 (acīmredzami domāts – Ministru kabineta 2005.gada 11.janvāra noteikumi Nr. 15 „Kārtība, kādā nosakāma alkohola koncentrācija asinīs un izelpotajā gaisā un konstatējams narkotisko vai citu apreibinošo vielu iespaids", turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 15) un Nr. 394 (acīmredzami domāts – Ministru kabineta 2008.gada 2.jūnija noteikumi Nr. 394 „Alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu ietekmes pārbaudes kārtība", turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 394).

Ņemot vērā, ka /pers. D/ labprātīgi divas reizes iepūta alkometrā policijas darbinieku klātbūtnē, nebija pamata nogādāt viņu ārstniecības iestādē medicīniskās pārbaudes veikšanai saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 43.[5]panta pirmo daļu. Tādējādi medicīniskā pārbaude tika veikta nepamatoti, pārkāpjot Ministru kabineta noteikumos Nr. 15 un Nr. 394 paredzēto kārtību.

[3.4] Abu zemāko instanču tiesas pretēji Kriminālprocesa likuma 455.panta trešās daļas prasībām par pierādītu atzītā noziedzīgā nodarījuma faktisko apstākļu aprakstā iekļāvušas tādas darbības, kuras /pers. D/ nebija inkriminētas, kā rezultātā apsūdzētā stāvoklis tika nelikumīgi pasliktināts un aizskartas viņa tiesības uz aizstāvību. Tiesai atzīstot, ka /pers. D/ atteicies no medicīniskās pārbaudes, apsūdzība tika nepamatoti paplašināta, un apelācijas instances tiesa lietu izskatījusi, pārsniedzot /pers. D/ celtās apsūdzības robežas.

Pirmās instances tiesa nepareizi piemērojusi Ministru kabineta noteikumus Nr. 15, jo, lai arī šo noteikumu 12.punktam nav trešās daļas, tiesa spriedumā atsaukusies uz šā punkta trešo daļu un atzinusi, ka ir pierādīta /pers. D/ celtā apsūdzība. Tādējādi pirmās instances tiesas spriedums nav atzīstams par likumīgu un pamatotu. Savukārt apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 53.nodaļas prasības, jo nav novērsusi norādīto pārkāpumu, lai arī uz to tika norādīts apelācijas sūdzībā, un nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 23.pantā noteikto, jo nav pārbaudījusi /pers. D/ celtās apsūdzības pamatotību un atzinusi par pierādītām tādas darbības, kuras apsūdzētais nebija veicis un kuras nebija norādītas apsūdzībā.

Apelācijas instances tiesa nepamatoti pievienojusies pirmās instances tiesas paustajai atziņai, ka /pers. D/ ir atteicies nodot bioloģiskās vides (asiņu, urīna vai siekalu) paraugus laboratoriskiem izmeklējumiem, jo Krimināllikuma 262.[1]panta pirmajā daļā kriminālatbildība par to nav paredzēta, /pers. D/ apsūdzība par šīm darbībām netika celta un Ministru kabineta noteikumu Nr. 15 12.3.punkta prasību neizpilde neietilpst pierādīšanas priekšmetā.

[3.5] Tiesa nav norādījusi apstākļus, kas liecina par /pers. D/ nevainīgumu, un nav pamatojusi, kādēļ šie apstākļi nav jāņem vērā. Tādējādi tika pārkāptas Kriminālprocesa likuma 514.panta pirmās daļas 2., 3.punkta un 527.panta otrās daļas 1.punkta prasības.

[3.6] Turklāt apelācijas instances tiesa nav izskatījusi visus apsūdzētā apelācijas sūdzībā norādītos iebildumus par pirmās instances tiesas spriedumu. Pirmās instances tiesas spriedumā un apelācijas instances tiesas lēmumā sniegtais pierādījumu izklāsts ir fragmentārs, nepilnīgs, nolēmumos nav izvērtēti visi pierādījumi, tāpēc abu zemāko instanču tiesu secinājumi nav atzīstami par tiesiskiem un pamatotiem. Tādējādi ir konstatējams Kriminālprocesa likuma 124.panta otrās daļas, 129.panta un 564.panta ceturtās daļas pārkāpums. Abu zemāko instanču tiesu nolēmumi nav atzīstami par tiesiskiem un pamatotiem, jo tie neatbilst Kriminālprocesa likuma 511. un 512.panta prasībām.

[3.7] Abu zemāko instanču tiesas pārkāpušas Kriminālprocesa likuma 124., 127., 128., 129. un 130.panta prasības, jo nepārbaudīja un neizvērtēja visus lietā esošos pierādījumus to kopumā un savstarpējā sakarībā un tādējādi pārkāpa Kriminālprocesa likuma 514.panta pirmās daļas 2.punktu.

Pirmās instances tiesa un apelācijas instances tiesa neizvērtēja un nepārbaudīja visu lietā esošo pierādījumu ticamību, pietiekamību, attiecināmību un pieļaujamību vainīguma konstatēšanā atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas nostādnēm par tiesībām uz taisnīgu tiesu. Līdz ar to ir konstatējams Kriminālprocesa likuma 15.panta pārkāpums.

Turklāt apelācijas instances tiesa nav ievērojusi Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6.panta, Latvijas Republikas Satversmes 89. un 92.panta, Kriminālprocesa likuma 15., 19., 20.panta, 71.panta 8.punkta un 72.panta otrās daļas prasības, jo pārkāpusi apsūdzētajam garantētās tiesības uz taisnīgu tiesu, kas ietvertas Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 10.pantā, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 14.pantā, Konvencijas 6.pantā un Eiropas Savienības pamattiesību hartas 47.pantā.

[3.8] Tiesai vajadzēja rasties saprātīgām šaubām par /pers. D/ vainīgumu pret viņu celtajā apsūdzībā un par to, vai ir noticis konkrēts noziedzīgs nodarījums.

Pretēji Kriminālprocesa likuma 19.panta prasībām pirmās instances tiesas notiesājošais spriedums pamatots ar pieņēmumiem un atzinumiem, kas neguva apstiprinājumu un nenovērsa saprātīgas šaubas, līdz ar to /pers. D/ nepamatoti atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 262.[1]panta pirmās daļas.

Motīvu daļa

[4] Senāts atzīst, ka Zemgales apgabaltiesas 2018.gada 16.maija lēmums atstājams negrozīts, bet apsūdzētā /pers. D/ kasācijas sūdzība noraidāma.

[4.1] Krimināprocesa likuma 511.panta otrajā daļā noteikts, ka spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, ja tas atbilst Krimināprocesa likuma 512.panta nosacījumiem.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas lēmums atbilst norādīto tiesību normu prasībām.

[4.2] Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot krimināllietu, nav pieļāvusi Kriminālikuma pārkāpumus vai Krimināprocesa likuma būtiskus pārkāpumus. Arī apsūdzētā /pers. D/ kasācija sūdzībā nav izklāstīti tādi argumenti, kas varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai.

Atsaucoties uz konkrētiem lietā iegūtiem un tiesas sēdē pārbaudītiem pierādījumiem, pirmās instances tiesa ir konstatējusi apsūdzētā /pers. D/ darbībās visas nepieciešamās un obligātās Kriminālikuma 262.[1]panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

Pamatojoties uz lietā iegūtajiem, pārbaudītajiem un novērtētajiem pierādījumiem, pirmās instances tiesa atzinusi, ka apsūdzētā /pers. D/ vainīgums minētajā noziedzīgajā nodarījumā pierādīts ārpus saprātīgām šaubām.

Savukārt apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesa pareizi novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus un izdarījusi pamatotus secinājumus par /pers. D/ vainīgumu viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā.

[4.3] Pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam apelācijas instances tiesa ir sniegusi lietā atzinumus par apsūdzētā apelācijas sūdzības argumentiem, un no lēmuma satura ir redzams, ka tiesas izmeklēšanā pārbaudītos pierādījumus tiesa ir vērtējusi, ievērojot Krimināprocesa likuma 128.?130.panta nosacījumus.

[4.4] Kasācijas sūdzības autora viedoklis, ka tiesa nepamatoti nepārbaudīja liecinieces /pers. E/ liecības, ir pretrunā ar lietas materiālos esošajām ziņām. No 2018.gada 17.janvāra tiesas sēdes protokola (*86.lapa*) redzams, ka apsūdzētais /pers. D/ un viņa aizstāvis pirmās instances tiesā neuzturēja lūgumu par liecinieces /pers. E/ aicināšanu uz tiesas sēdi un uzskatīja, ka tiesas izmeklēšanu var pabeigt bez minētās liecinieces nopratināšanas.

[4.5] Kasācijas sūdzībā ietvertais apgalvojums, ka /pers. D/ ir notiesāts par atteikšanos parakstīt medicīniskās pārbaudes protokolu, nevis par atteikšanos no medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs, nav pamatots.

No pirmās instances tiesas sprieduma redzams, ka tiesa atzinusi par pierādītu, ka /pers. D/ pēc viņa nogādāšanas ārstniecības iestādē atteicās no medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs.

Nav pamatots kasācijas sūdzības autora viedoklis, ka apelācijas instances tiesa ir konstatējusi tādus /pers. D/ inkriminētā noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus, kas atšķiras no pirmās instances tiesas konstatētajiem, jo ar apelācijas instances tiesas lēmumu pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts, un jauni inkriminētā noziedzīgā nodarījuma faktiskie apstākļi apelācijas instances tiesas lēmumā nav konstatēti.

[4.6] Apelācijas instances tiesa ir detalizēti izvērtējusi Ministru kabineta noteikumos Nr. 15 noteikto pārbaudes veikšanas kārtību kopsakarā ar /pers. D/ faktiskajām darbībām, kas atzītas par pierādītām, un argumentēti atzinusi, ka /pers. D/ nogādāšana ārstniecības iestādē medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs ir bijusi pamatota, jo /pers. D/ nepiekrita veiktās pārbaudes rezultātiem.

Savukārt daļā par /pers. D/ faktiskajām darbībām ārstniecības iestādē apelācijas instances tiesa, pamatojoties uz pārbaudītiem pierādījumiem, atzinusi par pierādītu, ka /pers. D/ ir atteicies no medicīniskās pārbaudes.

[4.7] Atbilstoši Krimināprocesa likuma 569.panta trešajā daļā noteiktajam kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē un lietas faktiskos apstākļus neskaidro.

[4.8] Kasācijas sūdzības autora viedoklis, ka uz izskatāmo situāciju, kas norādīta viņam celtajā apsūdzībā, nav attiecināmi Ministru kabineta noteikumi Nr. 15 un Nr. 394, nav pamatots, jo šajos normatīvajos tiesību aktos ir noteikta kārtība, kādā nosakāma alkohola koncentrācija asinīs un izelpotajā gaisā, kā arī alkohola ietekmes pārbaudes kārtība. Savukārt /pers. D/ tika aicināts veikt tieši šajos noteikumos minētās pārbaudes.

[4.9] Kasācijas sūdzībā ietvertā norāde uz Kriminālikuma pārkāpumu, kas izpaudies, nepamatoti kvalificējot /pers. D/ noziedzīgo nodarījumu pēc Kriminālikuma 262.[1]panta pirmās daļas, kā arī norāde uz Krimināprocesa likuma 15., 19., 20.panta pārkāpumiem ir argumentēta ar kasācijas sūdzības autora viedokli, ka viņa atteikšanās no medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs nav pierādīta. Minētais viedoklis ir pamatots ar pierādījumu atšķirīgu vērtējumu.

Kasācijas sūdzības autora viedoklis par lietā iegūto pierādījumu citādu vērtējumu, ja pierādījumu vērtēšanā nav konstatēti Krimināprocesa likuma būtiski pārkāpumi, nevar būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai.

[4.10] Lai arī kasācijas sūdzībā pamatoti norādīts, ka pirmās instances tiesa kļūdaini atsaukusies uz Ministru kabineta noteikumu Nr. 15 12.punkta 3.apakšpunktu, tomēr no pirmās instances tiesas sprieduma teksta viennozīmīgi saprotams, ka tiesa piemērojusi šo noteikumu 13.punkta 3.apakšpunktu, un tas nepārprotami izriet no piemērotās tiesību normas satura izklāsta. Tādējādi apstāklis, ka tiesa kļūdaini norādījusi piemērotās normas kārtas numuru attiecīgajā normatīvajā tiesību aktā, nav ietekmējis tiesas atzinumu pamatotību, jo faktiski tika piemērots Ministru kabineta noteikumu Nr. 15 13.punkta 3.apakšpunkts.

[4.11] Ievērojot minēto apsvērumu kopumu, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot lietu, nav pieļāvusi Kriminālikuma pārkāpumus vai Krimināprocesa likuma būtiskus pārkāpumus.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, tiesa

nolēma:

atstāt negrozītu Zemgales apgabaltiesas 2018.gada 16.maija lēmumu, bet apsūdzētā /pers. D/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Poļakova A. Freibergs P. Opincāns